

Man skaņdarbu skaitīšana apstājusies pie četriem tūkstošiem

Una Griškeviča

SARUNA AR MĀRI BRIEŽKALNU

Siguldas 1. vidusskolas estrādes ansamblī

Četrdesmit gadi nostrādāti Latvijas Radio – gan dažādos muzikālajos kolektīvos, gan producenta un menedžera amatā. Kopā ar kolēģiem ieskaņoti vairāk nekā četri tūkstoši skaņdarbu. Paša dibinātajam festivālam “Rīgas Ritmi” šovasar piecpadsmit gadu jubileja. Tāda ir Māra Briēžkalna radošā mūža isā bilance. “Tā gluži nebija, ka apzināti gāju uz mūziķa profesiju, tas vienkārši bija jādara,” kādubrid intervijas laikā rezumē mans sarunu biedrs.

Una Griškeviča: Kāds bija jūsu ceļš uz mūziku?

Māris Briēžkalns: Īsi sakot – jautrs un interesants. (*smaida*) Kad mācījies Siguldā, bija daudz ārpuskolas pasākumu: pēc skolas momentā kājās bija slēpes, slidas, spēlējām futbolu. Ne datoru, ne televīzijas; viss bija citādi. Bet vienugad, kad pēc slaloma sacensībām sastiepu kāju un nevarēju sportot, mums skolā tika veidots klases

estrādes orķestris. Protams, ka bija jāiet! Sākumā spēlēju basģitāru, pēc tam pārgāju uz bungām.

Nākamais karjeras kāpiens bija vienkāršs: neviens tev nejaudāja, vienkārši ielika nākamajā vietā – iemeta kā diķi. Mums Siguldā bija slavens estrādes orķestris “Sigulda”, kas “Liepājas dzintaros” parasti ņēma pirmās vietas un ko vadīja Jānis Raslavs. Reiz saslīma orķestra bundzinieks, un Raslavs man teica – tev jānāk uz orķestri. Divpadsmit gadu vecumā spēlēju “Liepājas dzintarā”...

Nākamais etaps izglītībā bija, kad iestājos Mediņa mūzikas skolā. Taču nebija gluži tā, ka mērķtiecīgi gāju uz mūziķa profesiju. Jau no skolas gadiem man neviens nejaudāja – esi gatavs vai nesi gatavs. Tas bija jādara.

UG: Divpadsmit gadu vecumā spēlēt “Liepājas dzintarā” – tas ir nopietni. Kādu atceraties to laiku?

MB: Ko tad tagad var atcerēties? (*smejas*) Tovašar bija orķestra tūre pa Latviju, un tā noslēdzās ar piedalīšanos “Liepājas dzintarā”. Ja atceraties, tajā laikā ne visiem tika atļauts koncertēt: bija republikāniskās skates, pēc kurām viens ansamblis varēja koncertēt tikai savā pilsētā, viens varēja uzstāties tikai savā rajonā, cits – braukt pa visu republiku un arī uz citām republikām. Orķestris “Sigulda” drīkstēja braukt arī uz kaimiņrepublikām, jo tajā laikā tas bija augstu novērtēts kolektīvs, kas spēlēja sarežģītus skaņdarbus. Kad skatos bildes, kur maziņš sežu pie bungām, izskatās diezgan smieklīgi. (*smaida*) Jā, arī “Liepājas dzintarā” dabūjām godalgotu vietu. Tolaik tas bija prestižs konkurss ar ļoti augstu līmeni, un visas grupas pamatīgi trenējās, lai tur piedalītos. Atceros, bija uztraukums, ka man murgurā liela žakete un es pats tāds maziņš, jā, tas viss bija nopietni.

Tajā laikā mūzikas apguve bija vesela dzīve – klausīties “Amerikas Balsi” caur visu “zāģi” vai Luksemburgas Radio. Atceros, kā mēs tolaik sēdējām ar vefiņu pie auss un klausījāmies katru jaunāko skaņdarbu, tāpat arī katru plati, kas nonāca šeit, Latvijā. Tas bija notikums! Plate tika miljoniem reižu visiem pārdzīta, skaņdarbi – norakstīti un iestudēti... Tā bija īpaša dzīve.

UG: Vai tas bija jūsu sapnis – nokļūt vienā kolektīvā ar visām tā-laika zvaigznēm?

MB: Savādi, ka nekad neesmu sapņojis, par ko gribu kļūt, un tad uz to tiekties. Vienkārši visu laiku esmu likts situācijās, kam daudz-kārt varbūt nemaz neesmu bijis gatavs. Mūzika man bija realitāte, es “peldējos” tajā.

No skolas ansambļa nokļuvu Siguldas bigbendā, un no “Siguldas” – Latvijas Radio bigbendā. Tur bija tādi stāri, kas līdz tam likās neaizsniedzami: Gunārs Rozenbergs, Raimonds Raubiško, Ivars Birkāns... Tas bija zvaigžņu orķestris, to atzina par vienu no labākajiem orķestriem Padomju Savienībā. Alnis Zaķis pēc viena mēģinājuma Siguldā teica – tu man esi vajadzīgs Radio orķestri. Viņš tolaik konsultēja un veidoja programmas Siguldas bigbendā. Nezinu, tieši kas viņam pie manis iepatikās.

Pēc tam nāca karadienesta gadi, un es nemaz nedomāju, ka pēc armijas nākšu atpakaļ uz orķestri. Varbūt to varam nosaukt par

enģeļu iejaukšanos, jo reiz satiku Raimonu Paulu, kurš jautāja – kāpēc tu nenāc atpakaļ uz orķestri? Manā vietā bija pieņemts cits mūziķis, kuru atlaida, kad atgriezos.

Kad no Siguldas tikko biju atnācis uz Radio, ar Egila Straumes oktetu piedalījāties lielā džeza festivālā Maskavā. Toreiz bija jāiestudē slavenā bundzinieka Bilija Kobema (*Cobham*) skaņdarbi no programmas *Spectrum*, un es taču pat nezināju, kas tas vispār tāds ir. (*smaida*) Tā nu visu laiku procesā mācījos. Nebija tā, kā tagad, kad cilvēks izmācās un pēc tam meklē, kur tad viņu ņems darbā. Vienmēr esmu ticis iemests dažādās situācijās un darbojies. Skaidrs, ka tas nebija viegli, jo pieredzes jau nebija. Tāpēc saku lielu paldies visiem mūziķiem, kuri man palīdzēja, atbalstīja. Biju saudzēšanas režīmā, par ko tiešām prieks un pateicība.

UG: Bungu spēli profesionāli apgūvāt mūzikas skolā vai arī tas viss notika praksē?

MB: Atgriežoties pie manas izglītošanās, vispirms bija Siguldas bērnu mūzikas skola, pēc tam Jāzepa Mediņa mūzikas vidusskola, un tad uzreiz nāca piedāvājums stāties konservatorijas III kursā. Tomēr sapratu, ka tur profesionāli neko neiegūšu, jo nebija neviena, kas mācītu tieši to, kas vajadzīgs man. Kopumā tas laiks bija radoši bagāts. Reiz saskaitīju, ka esmu vienlaikus spēlējis divpadsmit dažādos ansambļos: Raimonda Raubiško trio, Egila Straumes oktetā, Latvijas Radio bigbendā, Gunāra Rozenberga bigbendā, Ainara Kneša vadītajā Rīgas džeza sekstetā...

Grupu bija daudz, un pieprasījums – nezinu, kāpēc – tajā laikā bija nenormāls! Varbūt labu bundzinieku bija maz, varbūt mani bija kāda enerģija iekšā, varbūt tas bija kaut kas jauns?! Tagad no Raimonda Macata dzirdu, ka cilvēki speciāli esot

braukuši klausīties, kur es spēlēju, un ka tas bijis notikums, visi par mani runājuši. Bet es pats to kaut kā palaidu garām.

UG: Vai nebija sajūtas, sak, esmu zvaigzne?

MB: Absolūti nē! Tādu pieredzi, kādu ieguvu Radio bigbendā, kad noliek notis un tev jāspēlē, vairs nekur neesmu guvis. Tas nav kā tagad, kad mūziķis ieskaņo savu partiju, pēc tam nākamais uzspēlē virsū. Toreiz viss notika “pa taisno”. Un ja kāds “norāva garām”, visi atkal spēlēja no jauna. Tas laiks bija ārkārtīgi bagātīgs, interesants un aizraujošs.

UG: Izklusās, ka tas bijis ļoti interesants laiks.

MB: Noteikti! Vispār jau 70. un 80. gadi arī pasaules mūzikā bija ļoti bagātīgi, toreiz bija fantastiskas grupas – *Chicago, Earth, Wind and Fire, Yes, Sweet* un *Emerson, Lake and Palmer*, bija Mailss Deiviss... Tajā laikā visai mūzikai, ko ierakstīja un izdeva, bija liela un dziļa pievienotā vērtība – no tās varēja mācīties un kopēt. Tas bija bagātīgs laiks, un tas neapšaubāmi ietekmēja arī te, Latvijā, notiekošo.

UG: Kas tolaik bija pieejams?

MB: Nedzīvojām gluži tikai aiz dzelzs priekškara. Latvijā nāca iekšā plates – piemēram, jau pieminētais Bilijs Kobems, Natālija Koula, Dons Eliss, *Jethro Tull*, un katra plate bija notikums! Atceros, kā skaņu režisors Kārlis Rūtentāls teica – man atnākušas četras jaun-

nas plates, jāpaklausās. Un tad notika baudīšana. Tas bija īsts pasākums – smalka pasēdēšana! Degus-tējām labu mūziku, un piedevās alus, siers. (*domā*) Protams, toreiz bija citādi, jo, sanākot kopā, tu kaut ko iegūvi arī sev – vienalga, klausoties vai mēģinot. Man liekas, ka cilvēki tagad ir atradinājušies tā komunicēt. Mūsdienās jau vairāk komunicē virtuālajā realitātē – feisbukos un tviteros.

UG: Kādreiz esat domājis, ka varētu spēlēt citu mūzikas instrumentu, nevis bungas?

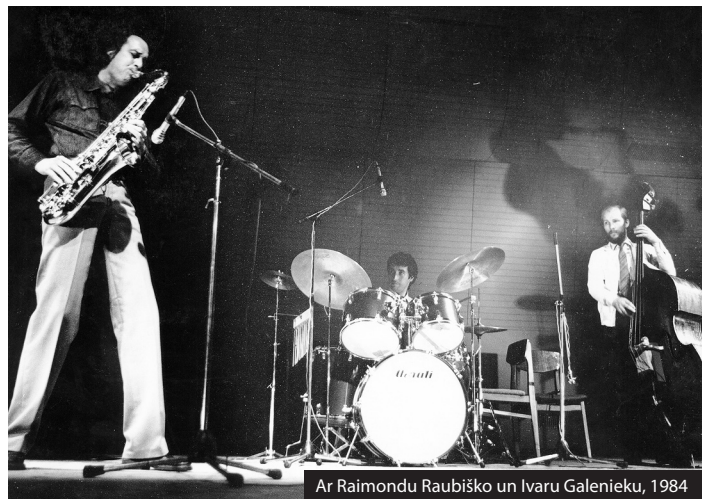
MB: Kā mani toreiz pie bungām nosēdināja, tā arī paliku. Domāju, it sevišķi džeza mūziķiem spēlēšanai

riktīgā garša – tāpat kā labam konjakam – nāk ar gadiem. Bieži vien jaunībā tu spēlē tehniski veikli, birdini skaņas, bet ar gadiem jau pie katras skaņas sāk piedomāt, meklē tajā mūziku un pievienoto vērtību. Tāpēc esmu palicis pie bungām un varu ieteikt visiem mūziķiem bungas kā vienu no instrumentiem, kas noteikti būtu jāpārvalda. Tā koordinācija un ritma izjūta, kas rodas, kā tas viss kopā darbojas, kā var mainīt tempus... Tas ir fantastiski!

UG: Jau teicāt – kad sākat spēlēt Radio orķestri, priekšā bija visas zvaigznes.

MB: Jā, viņi visi te bija – Uldis Stabulnieks, Zigismunds Lorencs, kurš spēlēja ģitāru, Boriss Bannihs ar basu, Raimonds Raubiško,

Ar Raimondu Raubiško un Ivaru Galenieku, 1984

Ivars Birkāns, Jānis Zirnis spēlēja “tenoru”, bija trombonists Pauls Mierlejs, Gunārs Rozenbergs ar trompeti... Man liekas, ka tas bija Rozenberga ziedu laiks, jo gandrīz 90 procenti no iespēlētajiem gabaliem bija viņa kompozīcijas. Toreiz bija konkurss “Jūrmala”, kas vēlāk pārtapa par “Jauno vilni” – arī tajā spēlējām. Ar koncertiem braucām uz Maskavu un Ļeņingradu. Projektu patiešām bija ļoti daudz. Bija laiks, kad Radio ierakstījām skaņdarbus un pēc tam televīzijā filmējām, marķējot spēlēšanu, tas gan bija nogurdinoši. (*smejas*) Vēl arī piedalījāmies gandrīz visos “Mikrofona” aptaujas koncertos. Pie mums amerikāņi atbrauca ciemos, un mēs devāmies atbildes vizītē uz Ameriku – tas bija, šķiet, ap 1989. gadu. Kad pie mums želojās par apspiešanu un to, ka netiek uz ārzemēm, mēs dzīvojām mūzikā un braucām visur kur. Kultūrai un mūzikai bija zaļā gaisma. Bijām gluži kā Latvijas vēstneši.

Bija arī kopīgi projekti ar koriem. Paula un Petera dziesmu cikls ar Radio kori un Edgaru Račevski, Paula un Petera “Pērļu zvejnieks”, kur dziedāja Jānis Sproģis un Dārziņskolas zēnu koris, projekts ar Imantu Kokaru un kori *Ave sol*, arī ar ansambli “Dzeguzīte” – Pauls rakstīja viņiem dziesmas, ko mēs iespēlējām. Bija vēl virkne komponistu, kas nāca uz Radio, – Kaspars Dimiters, Ivars Vigners, Gunārs Freidenfelds, Jānis Sildegs... Komisija pieņēma viņu skaņdarbus, pēc tam tika aranžētas notis, notika mēģinājumi, iesaistīja solistus, un skaņdarbs tika iespēlēts. Latvijas Radio bija centrs – te notika visa muzikālā dzīve, te ieskaņoja gan populāro, gan džeza mūziku. Kad sāku šeit strādāt, no rīta Radio I studijā mēģināja Radio koris, no pulksten diviem dienā – bigbends. Vēl pa vidu tam visam ieskaņojās mazie sastāvi. Tā ka tajos laikos Radio bija pilns ar cilvēkiem, un I studija darbojās 24 stundas diennaktī. Visu mūziku lielākoties ieskaņoja šeit. Protams, ieraksti notika arī “Melodijas” studijā.

UG: Kādas atmiņu epizodes jums nāk prātā no sadarbības ar kolēģiem?

MB: Pa šiem četrdesmit gadiem, kopš strādāju Radiomājā, man skaņdarbu skaitīšana apstājusies pie iespēlētiem četrarpus tūkstošiem. (*smejas*) Ja jāatceras kāds īpašs ieraksts... Daudzi projekti bijuši kreatīvi un interesanti. Mēs iespēlējām vienu no pirmajiem diskiem, ko sauca “Fiesta” – pirmais latviešu džeza vinils, kur spēlēja Egils Straume, Kārlis Rūtentāls, Harijs Kiops, Uldis Stabulnieks,

Ivars Birkāns, Pauls Mierlejs, Gunārs Rozenbergs. To atceroties, kļūst tā mazliet jocīgi, jo lielākā daļa šī ansambļa mūziķu vairs nav, esam palikuši tikai divi – Egils Straume un es. Noteikti jānosauca pirmais latviešu džeza CD *Rainy Day*, ko iespēlēja mūsu trio – Aleksandrs Smirnovs, Ivars Galenieks un es.

Interesanti, ka pirms pāris gadiem saņēmu vēstuli no Japānas ar lūgumu, vai nevarot izsūtīt *Rainy Day*, kas vienam profesoram esot miļākais disks līdzās Polu Moušena (*Motian*) ierakstiem. Disks esot pilnīgi nolietots, vajagot jaunu, šim profesoram tas esot ja ne gluži kā Bībele, tad kaut kas tamlīdzīgs. (*smejas*) Dažkārt liekas, ka tas, ko tu dari, ieraksti vai pasaki, kaut kur pazūd, bet citam varbūt tas ir dzīvības un nāves jautājums. Disku profesoram gan neaizsūtīju, un arī mp3 formātā *Rainy Day* nav pieejams.

Vispār ar diskiem ir interesanti: mēs esam izdevuši kādus piecpadsmit albumus un sapratuši, ka krājums visu laiku jāpapildina. It kā džeza nevar konkurēt ar populāro mūziku, tomēr vienubrīd atkal jūti, ka pasūtītie 500 diski ir cauri un jāpasūta atkal. Sevišķi pieprasa vecos diskus. Mēs ierakstījām (un es producēju) albumu “Kur tu tecī” – latviešu tautasdziesmu tēmas, kur spēlēja Raubiško, Rozenbergs, Galenieks. Arī par šo disku man ir jautājuši, tāpat acīmredzot kādam tas šķiet nozīmīgs. Man pašam liekas – ja projekts pabeigts, viens bērniņš pasaulē palaists, varu iet tālāk. Bet tā laikam vienmēr vis nav.

UG: Kādreiz esat aizdomājies par to, kā visas iepriekš nosauktās zvaigznes sapulcējās vienā orķestrī?

MB: Domāju, ka te bija tā darbavieta, kur tu varēji radoši strādāt. Labi, algas varbūt smieklīgi mazas, toties bija paralēlie projekti. Mēs bieži iespēlējām filmu mūziku kinostudijā – piemēram, šagada jubilāra Arnolda Burova filmai “Pēdējā lapa”. Radio bija centrs, un projekti dzima visapkārt tam. Bija daudz koncertu festivālos, un tur varēja arī kaut ko nopelnīt.

Bez visa tā – te katru dienu bija kaut kas interesants, mums ļāva radoši izpausties, varējām mēģināt savas programmas. Protams, kā jau teicu, bija jāieraksta arī citu komponistu nestie skaņdarbi. Bet vienalga – tu dariji to, ko sirds prasīja. Tajā laikā jau nebija citu vietu, ja nu vienīgi filharmonija, kur pamatnodarbošanās bija koncertēšana, savukārt Radio orķestris vairāk strādāja pie ierakstiem. 1996. gadā orķestri likvidēja un mūziķus atlaida. Tolaik daudziem radio orķestriem visā pasaulē vajadzēja pār kvalificēties par koncertorķestriem. (*klusē*) Viena problēma – līdz ar orķestra likvidēšanu Latvija kā valsts zaudēja iespēju ierakstīt mūsu mūziku, kas savukārt t. s. “krievu laikā” bija prioritāte. Protams, tolaik bija nodevas Maskavai, tomēr mēs rakstījām ļoti daudz latviešu mūzikas. Un, ja arī kaut kas nāca no ārzemēm, tad skatījās, vai tiešām to vajag. Pārmaiņu laiks atnāca ar to pārlietu lielo brīvību, ko varbūt visi gribēja, bet – tai brīvībai bija vairākas sejas. Tajā laikā visu sāka likvidēt – no rūpnīcām līdz orķestriem, jo kāds izdomāja, ka tas vairs nav vajadzīgs. Tas bija tāds pārmaiņu laiks, ka Radio orķestrim varbūt vajadzēja iet citu ceļu, taču nebija neviena producenta, kas uzņemtos un mācētu īstenot šādas pārmaiņas.

UG: Pēc tiem daudzajiem gadiem sajūta droši vien bija divaina... Ko jūs darījāt pēc tam?

MB: Nodibinājām Mūsdienu mūzikas centru un sākām rīkot koncertus, festivālus, meistarklases. Iespējams, to kādreiz jau esmu stāstījis: mums ar Egila Straumes trio bija liela tūre pa Eiropu – Francija, Vācija, Holande... Tas bija ļoti būtiski – ne tikai finansiāli, bet arī tādēļ, ka tikām ārā no Latvijas. Toreiz teicu Alnim Zaķim, ka man vajag atvaļinājumu uz diviem mēnešiem. Viņš teica – labi, bet atsūti vietnieku. (*smejas*) Sūtīju vienu – neder, sūtīju otru – neder. Beigās viņš teica – tu nevari braukt, jo nav neviena, kas varētu lasīt notis. Tad bija steidzami kaut kas jādara, lai sagatavotu sev vietnieku, tāpēc radās impulss audzināt jauno mūziķu paaudzi. Tagad tas viss jau pārtapis par “Rīgas ritmiem” un *Riga Jazz Stage* – pasākumiem, kas radās no iepriekš minētās nepieciešamības.

UG: Esat spēlējis vienā no slavenākajiem Londonas džeza klubiem. Ar kuru no sastāviem tur viesojāties?

MB: Ar Rozenberga un Raubiško *Jazztet*. Tas atkal ir no tās pašas sērijas, par ko jau runājām, – projekti nāca viens pēc otra. Tikām spēlējuši Pori festivālā, un šī uzstāšanās Somijā mūsu ansamblim bija laba reklāma. 1989. gadā no Londonas atnāca piedāvājums – vai negribam divas nedēļas spēlēt *Ronnie Scott's Jazz Club* Londonā. Cik tagad esmu bijis Londonā, šis klubs visu laiku ir pilns. Kas Amerikā *Blue Note Jazz Club*, tas Eiropā ir *Ronnie Scott's Jazz Club*. (domā)

Vienu no tām nedēļām spēlējām ar [amerikāņu džeza tenorsaksofonistu] Džo Hendersonu. Jā, nu tā pieredze bija fantastiska – muzicēt tādā vietā un kopā ar tādu mūziķi! Spēlējām līdz diviem nakti. Atceros, kā mēs pēc tam pa Oksfordstrītu vilkāmies uz viesnīcu. (smejas)

Tolaik varbūt nebijām iemācījušies – un vēl tagad arī, iespējams, neesam – ka džeza mūziķi bieži vien spēlē paši sev. Viņi spēlē, un publika mēģina ķert noskaņu. Taču tā nav izklaide. Džezu ir grūtāk klausīties nekā klasisko mūziku, par popmūziku nemaz nerunājot. Man joprojām acu priekšā ir epizode – es spēlēju un redzu tos cilvēkus, un viņi sēž tuvu, skatās man acīs, un mute viņiem teju vaļā, jo viņi ķer katru tavu skaņu. Un spēlējot tev ir pamatīgi jākoncentrējas, ne mirkli nevar atslābināties. Atceros, vienubrīd par kaut ko aizdomājos, un momentā jutu – publika sāk sarunāties un atslābt. Tas bija tik klaji... Sapratu, ka man ir svarīgi, lai cilvēki nevis vienkārši dzer alu, bet ieklausās mūsu mūzikā.

UG: Tas droši vien bija kolosāls enerģijas lādiņš un apmaiņa?

MB: Jā, džeza tas ir ļoti svarīgi, jo tu esi pa vidu – kaut kur starp Raditāju un publiku. Varbūt popmūzikā ir citādi, tu paliec pats, bet te visu laiku jābūt pa vidu. Un tas enerģijas patēriņš tur, Londonā, bija nenormāls. Šo lietu ārzemnieki, īpaši amerikāņi, ir iemācījušies – ir jātrenējas, lai uz skatuves tu varētu izlikt visu sevi, atdoties klausītājiem. Var visu ko izdarīt tehniski perfekti, bet, lai savu enerģiju atdotu klausītājiem, ir vēl īpaša mūzikas akadēmija jābeidz.

UG: No pagātnes pievēršamies šodienas aktualitātēm – festivāls "Rīgas Ritmi" svinēs piecpadsmit gadu jubileju. Kādi bija šā festivāla pirmsākumi?

MB: Mūsdienu mūzikas centrs visupirms sāka organizēt festivālu Saulkrastos, trīs gadus festivāls notika tur. Pēc tam viesojāties Pori džeza festivālā, un Rīgai sākās draudzība ar *Pori Jazz Festival*, kas arī tagad ir viens no lielākajiem šīs mūzikas jomas festivāliem ar piecpadsmit miljonu budžetu... Pēc tam man zvanīja toreizējais Rīgas domnieks Dainis Ivāns un teica – Rīgai nav sava džeza festivāla. Faktiski viņš ir krusttēva lomā. Tā tas sākās.

LR | studijā ar Raimondu Paulu, Rihardu Gobu un Edvīnu Ozolu

UG: Kas atšķir "Rīgas Ritmus" no citiem līdzīgiem festivāliem?

MB: Visus šos gadus viens no festivāla pamatakmeņiem ir meistar-klasses, un tā būs arī šogad. Vēl viens stūrakmens jau astoņus gadus ir "Rīgas Ritmu" šovkeiss jeb meistar skate. Šogad tajā piedalīsies astoņas latviešu grupas un mūziķi: Daumants Kalniņš ar savu kvintetu, *Da Gamba*, Kristīne Prauliņa, Laima Jansone ar Raimondu Tigulu un citi. Tāpat kā katru gadu, arī šoreiz aicināsim no ārzemēm mūzikas producentus, lai viņi novērtētu un noskatītu mūsu talantus. Tas ir devis augļus – lai atceramies, kā pēc iepazīšanās "Rīgas Ritmu" meistar skate grupa *Cosmos* pirms vairākiem gadiem

Ar Džeimsu Morisonu, 2014

viesojās Kanādā un citur, savukārt mēs uzstājāties Ņujorkas *Blue Note Jazz Club* – džeza mūziķu Mekā.

Festivāla šovkeisam neapšaubāmi ir liela pievienotā vērtība, jo varam parādīt gan jaunus mūziķus, gan Rīgu un mūsu līmeni, par kuru visi atbraucēji ir diezgan patīkami pārsteigti, it sevišķi amerikāņi, kuri līdz tam domājuši, ka te ir kas līdzīgs

Krievijai ... Te viņus pārsteidz gan Rīga, gan festivāla mākslinieciskais un organizatoriskais līmenis. Tu vari likt reklāmas un banerus par miljoniem, taču vislabāk ir, ja cilvēks, kurš rīko festivālu vai kuram pieder klubs, atbrauc uz šejieni un ierauga konkrēto mākslinieku – ā, viņš man patīk, es viņu ņemu, un viss ir kārtībā. Šo šovkeisu lietu mēs sākām jau 2006. gadā, un šogad festivālā viesosies jau pieminētā Ronija Skota kluba galvenais menedžeris. Būs arī pārstāvji no Itālijas, ASV, Beļģijas, un mūsu māksliniekiem būs iespēja parādīt sevi. Skaidrs, ka šajā sadarbībā mūziķim kaut kas jāinvestē, viņš nevar vienkārši pateikt – esmu baigi foršs, ņemiet mani. (smaida)

UG: Kā jums izdēvies noturēt šo festivālu piecpadsmit gadus? Vasarās pie mums ir ļoti bagāta mūzikas dzīve...

MB: Tikai ar kvalitāti. Un varbūt tāpēc, ka esam gājuši savu ceļu – nesam centušies izpatikt publikas gaumei. Tas nozīmē, ka uz festivālu aicinām tādus māksliniekus, kādi mums patīk. Kā es saku, festivāla vērtība ir mūziķi, un festivāla bagātība ir mūsu publika, kam mēs visu to darām, dodot vislabāko. Iekļaujot festivāla programmā kādu mākslinieku, vispirms domājam par publiku – lai "Rīgas Ritmi" nekļūtu par popmūzikas vai rokmūzikas festivālu un lai cilvēks no dzirdētā kaut ko gūtu. *Impro-Jazz-World* jeb improvizācija, džezs un pasaules mūzika – šie jēdzieni raksturo mūziku, kas skan mūsu koncertos.

Tāpēc atlase ir ļoti nopietna – mēs neaicinām mākslinieku tikai tāpēc, ka viņa muzicēšanas laikā ļoti labi var pārdot alu. Mūsu ceļš ir citāds, un kāds paziņa reiz teica – jūs ejat ļoti vientuļo ceļu. Taču tas ir un paliek mūsu ceļš – mēs aicinām pasaules talantīgākos māksliniekus un nepārvēršam "Rīgas Ritmus" par šovbiznesu. (domā)

Pirms dažiem gadiem Gidons Krēmers gribēja tikt uz kādu "Rīgas Ritmu" koncertu, un, kad tika uz vienu, tad gribēja iet uz koncertiem arī nākamajā un aiznākamajā dienā. Man bija gandarījums, ka šādam cilvēkam ir interese par to, ko darām, un par mūsu koncertiem. Tāpēc ir svarīgi piedomāt pie programmas. Domāju, ka tieši piedomāšana palīdzējusi noturēt šo festivālu piecpadsmit gadus.

Kāpēc es runāju par to vientuļo ceļu? Katru gadu mēs aicinām citus māksliniekus – tādus, kas te vēl nav bijuši. Protams, lielāko daļu no šiem mūziķiem neviens (vai gandrīz neviens) te nezina. Atceros, kad pirmoreiz uzaicinājām Ričardu Bonu, pāris dienu pēc viņa koncerta man nāca klāt uz ielas un jautāja, kur var iegādāties Bonas albumu. Tā ir bijis gandrīz pēc katra festivāla. (smaida)

Un tieši tāpēc festivāls nav tikai izklaide. Tas ir sava veida izglītības darbs – gan jaunajiem mūziķiem, gan mūzikas profesionāļiem, gan arī klausītājiem. Tagad jau ir tā, ka cilvēki uz koncertiem pērk tā saucamās abonementa biļetes – viņš nezina, kas kurā koncertā būs, bet pērk uz visām dienām un apmēram nojauš, ko dabūs. Joma, kurā mēs darbojamies, ir pasaules mūzika – brazīliešu, kubiešu, afrikāņu u. tml., bet vadlīnija visam ir improvizācija – tā, lai katrs koncerts būtu neatkārtojams.

UG: Vai jums kādā festivāla koncertā izdodas apsēsties pie bungeam un uzspēlēt?

MB: Nē, jo mana prioritāte ir domāt par mūziku. Turklāt bieži vien festivālu es varu novērtēt tikai tad, kad tas ir pagājis un es varu paklausīties koncertu ierakstus vai mierīgi paskatīties uz festivāla afišu un secināt – o, pie mums ir bijis Bobijs Makferins, arī Pets Metīni... (smejas) Visa uzmanība ir jāvelta koncertiem, ir jāapskrien visas koncertvietas, viss jāpieskata, visu laiku jāuzmana, lai

koncerts tiešām notiktu, lai viss būtu kārtībā. Visu laiku jākomunicē ar cilvēkiem. Tāpēc es pat isti nevaru to visu izbaudīt, kur nu vēl runāt par sēdēšanu pie bungām! (*smejas*) Šad tad varbūt varu piedalīties kādā *jam session*, bet arī tajos brīžos esmu kā zombijs, jo kaut ko gan spēlēju, bet domāju pavisam par ko citu.

UG: Kā jums izdodas šis džeza mūzikas zvaigznes dabūt uz Latviju?

MB: Atslēgas vārds droši vien ir – festivāls “Rīgas Ritmi”. Varu palepoties, ka to mākslinieku vārdi, kas uzstājušies šajā festivālā, mūsu vēsturē un džeza mūzikā ierakstāmi zelta burtiem – te uzstājās Bobijs Makferins, Daiena Rīvsa, Daiena Šūra... Šie mākslinieki stāv pāri visiem mūzikas virzieniem. “Rīgas Ritmi” jau ir zīmols, kuru zina. Agrāk bija jāstāsta, kas tas tāds ir, turpretim tagad aģenti uzticas mums. Mākslinieki grib atkal atgriezties Rīgā, taču mēs savā nostājā esam strikti un katru gadu aicinām jaunus māksliniekus.

UG: Rīgas klausītāji laikam ir izlutināti ar labiem māksliniekiem?

MB: Ir gan! Un mums vēl ir otrs uzdevums – izglītot klausītājus. Protams, nav tādu resursu, lai šejienes publiku iepazīstinātu ar tā sauktajiem kulta mūziķiem, taču, šķiet, esam vienīgi, kas uz

Latvijas Radio bigbends

šejienu ved pilnīgi “svaigus” *Grammy* ieguvējus. Balvas pasniegšana notiek februārī, un jau aprīlī vai jūlijā šis mākslinieks ir Rīgā – tā aizpērn bija ar Robertu Gaspersu. Nav jāgaida gadi, lai mākslinieks, kas ieguvis mūzikas visprestīžāko balvu, atbrauktu uz Rīgu.

UG: Jūs izglītojat publiku, bet vai savas zināšanas nododat arī jaunajiem mūziķiem?

MB: Ar pedagogiju ir tā – vienubrīd ar to nodarbojos, bet... Ja to dara, tad tikai ar to vien ir jānodarbojas. (*domā*) Festivālu veido komanda, tostarp manas meitenes, kuras arī iziet cauri tai gaļasmašīnai. Bieži viņām ir asaras, un viņas saka – vairs nevaru. Bet viņas ir labi un izdarīgi palīgi, ar katru koncertu strādā arvien profesionālāk. Taču, ja runājam par palīgiem, es neko nevarētu paveikt, ja ne mana otra pusīte Diāna Briežkalne – festivāla sirds un dvēsele. Viņa vienmēr bijusi klāt visā, ko daru, un visos procesos iekšā.

Daudzas meitenes, kuras mācījušās pie mums, tagad strādā Vācijas lielajos džeza festivālos, Kanādā, Anglijā. Tāpēc var teikt, ka audzinām ne tikai mūziķus, bet arī menedžmenta profesionāļus, kurus bieži vien nevaram noturēt, un tad viņi aizkļūst, un mēs atkal audzinām jaunus. Faktiski jau tas darbalauks ir plašāks nekā liekas – tie nav tikai koncerti. Ir jāaudzina arī politiķi un ierēdņi, jāaicina viņi uz koncertiem un jārāda, ka pasaulē ir arī citi mūzikas žanri, ne tikai opera vai simfoniskā mūzika.

UG: Vēl viens jūsu lolojums ir Latvijas Radio bigbends, kur varat dalīties ar savu pieredzi.

MB: Jā, šajā orķestrī esmu uzaudzis, un tā ir vienīgā vienība, kas pašlaik var savākt kopā Latvijas labākos džeza mūziķus, es pat teiktu – Latvijas labākos instrumentālistus. Jo nav jau citas vietas, kur viņiem spēlēt tik augstā profesionālā līmenī, kādā patlaban ir Latvijas Radio bigbends! Mums ir neskaitāmi simfoniskie orķestri, kori un teātri, bet džezam nav pat vienas štata vietas, un tas nozīmē, ka jaunajam džeza mūziķim, pabeidzot Mūzikas akadēmiju, ir tikai viena iespēja – braukt prom uz kādu citu valsti, ko viņi

arī dara. Maigi sakot, tas ir ļoti izšķērdīgi, kā izrikojamies ar saviem talantiem. Bet šo mēs esam mainījuši, jau rudenī atkal izsludināsim konkursu uz Latvijas Radio bigbenda vakantajām vietām.

Ar ko tad mēs varam pārsteigt citur pasaulē – taču ne jau ar rupjmaizi, pelēkajiem zirņiem, desu vai slavenu sieru. Nē – ar savu kultūru, mākslu, valodu un neko citu! Ticiet man, arī ārzemēs ir garšīgs siers, un maize nav sliktāka. Tā nav pat runa par naudu, bet par stratēģisku kultūrpolitisku domāšanu. Tāpēc esmu priecīgs, ja te mūziķiem varu dot kādu padomu no malas un padalīties ar pieredzi. Esmu bigbenda ģenerālmenedžeris: man jāveido programmas un jāriko koncerti. Bigbenda atjaunošanu uzskatīju par savu misiju, un man izdevās to īstenot, bet vēl vajadzētu šo procesu novest līdz galam, lai visiem mūziķiem būtu algas. Neskatoties uz daļēju finansējumu, projekti, kas šo divu gadu laikā ar bigbendu īstenoti, ir fantastiski!

UG: Ar kādiem mūziķiem bigbends ir sadarbojies?

MB: Esam muzicējuši ar Kurtu Elingu, Robertu Gambarīni, Džeimsu Morisonu, *New York Voices* un citiem. Caur šiem projektiem veidojās arī pats bigbends, un tā bija mana galvenā ideja – aicināt uz šejieni solistus un personības, kas orķestrim palīdz augt. Lielisks koncerts bija ar *New York Voices*, tagad nesen – ar Mariusu Nesetu ļoti labi viss izdevās. Morisona koncerts bija dikti sarežģīts, aranžējumus tam sagatavojām nedēļas laikā, un drīzumā ir gaidāms albums ar šā koncerta ierakstu. Bigbends ir vēl viens mans rūpju bērns... (*smejas*)

UG: Jums vispār tagad vēl izdodas kādā ierakstā vai koncertā pasēdēt pie bungām?

MB: Kā nu ne – pirms neilga laika devāmies uz Kenedija centru Vašingtonā ar projektu *Rothko in Jazz*. Tas ir projekts ar lielu perspektīvu un pievienoto vērtību: desmit ievērojami Latvijas komponisti, desmit Rotko gleznu videoprojekcijas, pieci Latvijas džeza topa mūziķi – Raimonds Macats, Gints Pabērzs, Viktors Ritovs, Edvīns Ozols un es jeb Māra Briežkalna kvintets. Desmit komponisti – Lolita Ritmanis, Ēriks Ešenvalds, Pēteris Vasks, Georgs Pelēcis, Jēkabs Nīmanis, Jēkabs Jančevskis, Vilnis Šmīdbergs, Rihards Dubra, Raimonds Pauls un Arturs Maskats – uzrakstīja katrs savu tēmu, un mēs to visu aranžējām speciāli šim multimedijālajam projektam. Domāju, ka rudenī šo projektu rādīsim Latvijā, lai gan tas nav vienkārši, jo nepieciešama atbilstoša telpa ar vietu ekrānam, uz kura rādīt Rotko gleznu reprodukcijas. Varbūt kādā no mūsu jaunajām koncertzālēm – Rēzeknē vai Cēsīs? Varbūt tikmēr būs uzcelta Liepājas koncertzāle, kur jau šā gada beigās paredzēts bigbenda koncerts?... Ideja ir izbraukāt lielās Amerikas koncertzāles, arī Brisele jau interesējās par šo projektu.

UG: Kur jūs tam visam smeljaties spēku?

MB: Nezinu. (*smejas*) Jo vairāk dari, jo vairāk izdari. Sarīko festivālu, klāt nāk konkurss, jāmeklē jaunie talanti. Vienkārši ir jādara – arī tas, par ko neviens tev nemaksā, piemēram, Latvijas Radio džeza producenta darbs, dodot padomus vai sūtot diskus uz ārzemēm *EBU* sadarbības partneriem. Tā ir dzīve, un mums nav darbs kā bankā no deviņiem līdz pieciem. Mums ir neierobežots darbalaiks. Protams, man palīdz tas, ka es nodarbojos ar biškopību un medu – tas ir mans hobijs.

UG: Izskanēja doma uz Saeimas jumta likt bišu stropu. Varbūt uz Radiomājas jumta arī varētu?

MB: Mierīgi, nav problēmu. (*smaida*) Bet labāk to darišu savos “laukos” Siguldā. Un atkal atgādināšu, ko teicu mūsu sarunas sākumā – tas tev tiek dots, un tā varbūt ir tā svētība, kas vajadzīga katram cilvēkam. Un tu nevari pateikt – nē, nē, tur es neiešu, jo maz maksā, vai to es vispār nedarišu. Visu laiku esmu strādājis, un, ja man kaut kaut ko piedāvāja, es to nenoraidīju, bet gāju un darīju. Pavisam vienkārši. 🍷

Māra Briežkalna kvintets